

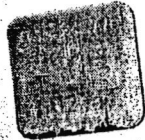
"Dario Fo, bir radar gibi yaşamı tarıyor; böyle sıradan, haber değeri bile olmayan olayları alıyor; üzerine gitmeye, derinliklerine inmeye, ayrıntılarıyla oynamaya başlıyor. Gülüncün ve saçmanın sınırlarını zorluyor. Ve o gerçek olayın, günlük yaşamda karşılaştığımızda, dönüp bakmadığımız, üzerinde düşünmediğimiz o çok sıradan gerçek olayın altındaki "gerçeği" yüzümüze çarpıyor. O olayın bir uzantısı ya da sonucu olduğu toplumsal sorunu, tüm boyutlarıyla, çarpıcı bir biçimde sergiliyor. Günümüz toplumunu, başka bir deyişle tüketim toplumunu, daha da başka bir deyişle yeni dünya düzeninin toplumunu; bireyleri, ilişkileri, kötülükleri, çirkinlikleriyle acımasızca eleştiriyor."

Egemen Berköz

ISBN 975-8064-07-X

9 789758 064076

7

BÜTÜN OYUNLARI • 6 D. Fo F. Rame Sıradan Bir Gün ve Diğer Oniki Komedi

• Dario Fo
Franca Rame
Sıradan Bir Gün
ve
Diğer Oniki Komedi
JAPON KUKLASI

-Dario Fo '86

Türkçesi: Egemen Berköz

Tiyatro Dizisi: 6

EDER

2-4

Açılım Yayınları: 7
Tiyatro Dizisi: 6

Sıradan Bir Gün
ve Diğer Oniki Komedi
Dario Fo - Franca Rame

Türkçesi
Egemen Berköz

Kitabın Özgün Adı:
*Coppia Aperta, quasi splancata
e altre quattordici commedie
il nono volume del "Teatro" di fo*

(Einaudi Yayınevi, Torino-İtalya) dan çevrilmiştir.

Bu kitapta yayınlanan oyunların sahnelenmesi, oynanması, herhangi bir amaçla eserden faydalanılması, Fikir ve Sanat Eserleri Yasası'na göre ancak eser sahibinin iznine bağlı olduğundan kişi ve kurumlarla kuruluşların yazarm ve çevirmenin temsilcisi olan FN AJANS'a başvurmaları zorunludur.

Kapak Deseni
Dario Fo (Orijinal)

Kapak Düzeni
Ayçın Tanık

Yayına Hazırlayan
Füsun Demirel
Nurettin Şen

Ofset Hazırlık ve Baskı
Mart Matbaacılık ve Sanatları Tel: (0 212) 321 23 00 (Pbx)

Birinci Basım
Kasım 1998
İkinci Basım
Mayıs 2002

ISBN 975 - 8064 - 07 - X

AÇILIM YAYINLARI, FN Ajans Yayın ve Gösteri Sanatları Ltd. Şti.'nin kuruluşudur.
Oba Sk. No: 3/5 80060 Cihangir - İSTANBUL
Tel: (0 212) 292 67 43 • Telefax: (0 212) 244 18 75

Dario Fo Franca Rame Sıradan Bir Gün ve Diğer Oniki Komedi

Türkçesi: Egemen Berköz

İÇİNDEKİLER

Çevirmenin Notu	5
Sıradan Bir Gün	11
Dost Ses	59
Estetik Yaptırdım	67
Hamile Nine	75
Tüp Bebek	81
Hamile Adam	87
İtalya'da Tecavüz Olayları Hava Tahmin Raporu	101
Demiryolu Bekçisi	107
Japon Kuklası	115
Black-out (Işıksız - Gazsız)	137
Yaşlıların Sorunu	155
Tabaklar	163
Paris - Dakar	175
Çin'den Mektup	183

Dario Fo
Franca Rame
Sıradan Bir Gün
ve
Diğer Oniki Komedi

Türkçesi: Egemen Berköz

KÜLTÜR BAKANLIĞI Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü Başdramaturgluğu	
Tarih:	16.07.2006
No:	295

DARIO FO, ALICE VE BEN

Bugünlerde düste gibiyim. Kendimi Harikalar Ülkesi'nden yeni dönmüş Alice gibi duyumsuyorum. Geldiğim ülke Dario Fo'nun Harikalar Ülkesi. Elinizdeki kitapta yer alan on üç kısa oyunu çevirmeyi yeni bitirdim.

Fusun Demirel, Dario Fo çevirmeyi önerdiğinde hiç duraksamadan evet dedim. Dario Fo'yu, adını duymanın ötesinde, oldukça iyi tanıyordum. Güncel siyasi olaylardan yola çıkarak yazdığı güldürülerle düzeni kıyasıya eleştiren, Akhilleus'un topuğunu hemen her zaman yarılmadan bulduğu ve kitleleri de etkilediği için polisle, sansürle başı sık sık derde giren, yaratıcı bir tiyatro yazarı ve oyuncuydu. Üzerine yazılmış birkaç yazı okumuştum, bir oyununu (Bonifacio VIII) İtalya'dan bir arkadaşın gönderdiği kasetten, bir oyununu da (Bir Anarşistin Kaza Sonucu Ölümü) Türkiye'de tiyatrodan izlemiştim. İtalya'da 70'li yıllarda yaşanmış bir olaydan esinlendiği bu oyunu, Dario Fo'nun güncel siyasal bir olaydan, düzeni eleştirmenin ötesinde, bir iletisi de olan bu güldürü yaratma ustalığına çok iyi bir örnekti. Özetle, Fusun Demirel'den o öneriyi aldığım da Dario Fo'yu oldukça iyi tanıyordum.

Ama tanıdığımı sanıyordum. Çünkü, Bir Anarşistin Kaza Sonucu Ölümü'ndeki olay, kendi olarak da, gerçekten insanı sarsan, kitlelerin tepkisini uyandıracak, önemli bir olay. Ama, Sıradan Bir Gün'deki oyunlara baktığımda, çoğunun son derece sıradan, haber değeri bile olmayan bir olay üzerine kurulduğunu görüyorum. Örneğin, elektrik kesilmesi: Son derece sıradan ve alıştığımız bir olay, hele Türkiye'de.. Kocasından ayrılmış, umutsuz kadınlar kimsenin ilgisini çekmiyor, ancak kendini öldürürse küçük bir haber oluyor gazetelerde... Es-

tetik ameliyatı olan yaşlı hanımlara gülünüp geçiliyor, o kadar! Gazetelerin ya da üretici kuruluşların düzenlediği promosyon kampanyalarından çeşitli ev ve mutfak eşyası edinen ailelerin sayısı milyonları aşıyor... Çocuklarının kötü davrandığı, kurtulmak istediği yaşlılar ülkemizde sorun bile değil... İstenmeyen hamilelikler de öyle... Eh, olsa olsa, bir erkeğin hamile kalması gazetelerimizde haber olabilirdi!

İşte, Dario Fo, bir radar gibi yaşamı tanyor; böyle sıradan, haber değeri bile olmayan olayları alıyor; üzerine gitmeye, derinliklerine inmeye ayrıntılarıyla oynamaya başlıyor. Gülüncün ve saçmanın sınırlarını zorluyor. Ve o gerçek olayın, günlük yaşamda karşılaştığımızda, dönüp bakmadığımız, üzerinde düşünmediğimiz o çok sıradan gerçek olayın altındaki "gerçeği" yüzümüze çarpıyor. O olayın bir uzantısı ya da sonucu olduğu toplumsal sorunu, tüm boyutlarıyla, çarpıcı bir biçimde sergiliyor. Günümüz toplumunu, başka bir deyişle tüketim toplumunu, daha da başka bir deyişle yeni dünya düzeninin toplumunu; bireyleri, ilişkileri, kötülükleri, çirkinlikleriyle acımasızca eleştiriyor.

Oyunların çoğunda, kadın sorununun ya da daha doğru bir deyişle kadın-erkek sorununun ele alındığını görüyoruz. Bunlardan biri olan Sıradan Bir Gün'ü, işçilerin sorunlarının işlendiği Japon Kuklası ve Demiryolu Bekçisi'ni, promosyon kampanyalarını ele alan Tabaklar'ı ve Yaşlıların Sorunu'nu ben diğerlerinden biraz daha çok sevdim. Ama, bütün kitapta beni çarpan Japon Kuklası'ndaki Armida oldu. Kısa oyunlarda kişilerin tip düzeyinde kalması biraz kaçınılmazdır. Ama, Japon Kuklası da oldukça kısa bir oyun olmasına karşın, Armida tip boyutlarını aşıyor. Dario Fo, bu saf, içi dışı bir, duygularını saklamayan, içinden geldiği gibi davranan, yan akı-

lı işçi kız Armida'da gerçek bir karakter yaratmış. Oyunun hızı, güldürü oranının yüksekliği, buluşların ilginçliği, oyunun sahnelenmesinde, Armida karakterini örtmeli diye düşünüyorum.

Evet, Dario Fo ile Franca Rame'nin, en uzununu 36, en kısası 3.5 sayfa olan 13 kısa oyununu çevirmeyi yeni bitirdim. Harikalar Ülkesi'nden dönen Alice'in şaşkınlığını yaşarken, iyi ki Dario Fo çevirmeye bu kısa oyunlarla başlamışım diyorum. Tek bir uzun oyununu çevirseydim, Dario Fo tiyatrosunu, sanırım, bu kadar iyi tanıyamazdım.

İtalyanların ünlü bir sözü vardır: "Traduttore traditore" derler, yani "çevirmen haindir". Ben Dario Fo'yu da, Türk okurlarını ve izleyicilerini de aldatmadığımı umuyorum. Spero di non tradirti, Dario Fo.

Egemen Berköz
İstanbul, 25 Ekim 1998

SIRADAN BİR GÜN VE DİĞER ONİKİ KOMEDİ

- 1 • SIRADAN BİR GÜN
- 2 • DOST SES
- 3 • ESTETİK YAPTIRDIM
- 4 • HAMİLE NİNE
- 5 • TÜP BEBEK
- 6 • HAMİLE ADAM
- 7 • İTALYA'DA TECAVÜZ OLAYLARI HAVA TAHMİN RAPORU
- 8 • DEMİRYOLU BEKÇİSİ
- 9 • JAPON KUKLASI
- 10 • BLACK-OUT (IŞIKSIZ-GAZSIZ)
- 11 • YAŞLILARIN SORUNU
- 12 • TABAKLAR
- 13 • PARİS-DAKAR
ÇİN'DEN MEKTUP (PEKİNLİ BİR KIZIN YOLLADIĞI MEKTUP)

JAPON KUKLASI

Kişiler: İşçi Kadın Armida, Birinci İşçi, İkinci İşçi, Üçüncü İşçi, Dördüncü İşçi, Beşinci İşçi, Altıncı İşçi, Yedinci İşçi, Fabrika Müdürü, Patron, Doktor, Doktorun Karısı.

Sabne düzeni belirgin biçimde stilizedir.

FRANCA: (Sunucu kılığında.) Fabrikada kadınlar ezilmenin doruğunda yaşıyorlar... evde, aile içinde ezdikleri yetmiyormuş gibi. Çalışma temposu genellikle dayanılmaz. Bazı fabrikalarda, ikindinin belirli bir saatinde, "insana güç veren bazı hapların" sunulduğu, kimse için yeni bir haber değil. "Hiçbir zararı yok... yorgunluğu gideriyor, insanı rahatlatıyor, enerji veriyor... Nazlanma, al bir tane... bedava... parası patron-dan çıkıyor. "Çaylar şirketten!" Sonra bazılarına, zaman zaman, günde bir hap yetmemeye başlıyor... çalışma temposu gittikçe ağırlaşmaktadır... işini de kaybedemezsin... öyleyse yut hapi... nasıl olsa bedava. Biraz tombulca, ama aynı zamanda da çok esprili bir kızcağız tanıdım. Enerjik kalmak için hapları yuta yuta sonunda tımarhaneyi boyladı. Sonra tımarhaneden çıktı ve tam o sırada başına gerçekten matrak bir şey geldi. Bu farsa benzeyen öyküsünü bize kendi anlattı; biz de size onun sözcükleriyle aktarmak istiyoruz. Söz konusu kızın adı Armida, Brianzalı, iri göğüslü ve erkeklerin dediğine bakılırsa iyi yürekli bir kızcağızmış. Çalıştığı fabrika Milano'da, Cesano Boscone yakınlarındaymış. Gerçek bir öykü.

Sabne yavaş yavaş kararır yeniden aydınlanır: sunucu Franca işçi kız Armida'ya dönüşür.

ARMIDA: Evet, doğru, sonunda delillerin arasına düştüm... ama ayakta kalmak için yutmayı öğrettikleri şu uğursuz haplarla kaçınılmazdı bu. Fabrikanın müdürü öğretti bana...kan ter içinde çalıştığım tezgâhın yakınına geliyor ve popomu ellemeye başlıyordu, ben de kızıyordum... Ellediği için değil... ellemesinden bana ne... elleme tarzına illet oluyordum... patronmuş da... ben onun ineğiymişim gibi! Çok kızıyordum! Ama ne kadar sert karşılık versem de, o pişmiş kelle gibi sırtarak : "Hey, Kirpicik !" diyordu. Kirpicik benim takma adımdır. "Biraz sinirlisin galiba, ha... yalnız bana karşılık verirken yavaş ol biraz, mühendis olduğumu unutma". Mühendissen bana ne... "Mühendis olabilirsiniz ama, benim popom şirketin malı değil herhalde... zaten fabrikanızın tezgahı iki parmağımı götürdü" ve iki parmağı eksik olan şu elimi gösterdim ona... ama bu kadar yeter... "Peki, bırakalım bu konuyu" dedi o da, "beni dinle de iki yatıştırıcı hap al. Şaka bile kaldıramıyorsan, sinirlerin iyice bozuk demektir." Şaka kaldıramadığım hiç de doğru değildi... şakayı kimin yaptığına bağlıydı bu! Mesela iş arkadaşlarım zaman zaman işletirler beni... ben de hep yerim... ama kızmam bile... hatta sonra herkesten önce ben gülerim... üstelik bak, bazan oldukça ağır da kaçırdı şakaları... mesela tumarhaneden yeni çıktığımda yaptıkları şaka...ki ne yeriye, ne de zamanı... Evet, kimi zaman hiç ince düşünceli davranmadıklarını söylemeliyim... ama kimseyi ilgilendirmez... onlar için kötü... sonra orada çok arkadaşım da yoktu... Neyse, o zaman avluda yemek yiyorduk, yemek sa-

atiydi, birinin konuştuğunu duydum :

Sabne elemanları değiştirilir ya da projeksiyonla arkaya bir fabrikanın avlu görüntüsü yansıtılır. Yemek saatidir ve kadınlı, erkekli işçiler yemektedirler.

BİRİNCİ İŞÇİ: Önce müdürün suratını dağıtmakla başlamak gerek, grevden önce! Gerçek alçak ol Şuraya bakın, imza : müdür! (Bir yazı gösterir.)

ARMIDA: O da ne?

DÖRDÜNCÜ İŞÇİ: Depoda çalışan iki işçiye gönderilen işten çıkarma mektubu, ona ters cevap verdikleri için.

ÜÇÜNCÜ İŞÇİ: Bahse girerim ki patronun haberi bile yoktur!

İKİNCİ İŞÇİ: Tabii, hep böyle olur! Düşünüyorum da Michela'nın elini prese kaptırdığı gün bu iğrenç kölenin suratı nasıl da bembeyazdı...dayak yemiş bir köpek gibi başı önünde, yalvarıp duruyordu : "Çok rica ederim çocuklar, her şey sizin elinizde, bırakmayın bizi... Biliyorum, haklısınız, bütün suç bizim. Bu kez hiçbir özrümüz yok, ama ne olur mahvetmeyin bizi!"

ARMIDA: Şu cellada bak! Suratına bir tane geçirseymdim canavarın! Kendimi ne kadar iyi hissederdim, isterlerse sonra kovsunlar, orası beni ilgilendirir...

İKİNCİ İŞÇİ: Keşke Japonya'daki gibi yapsalardı, orada iki üç büyük fabrikada şişme müdür varmış...

BİRİNCİ İŞÇİ: Japonya'da ne varmış? Palavra atmal

İKİNCİ İŞÇİ: Ne palavrası, bütün gazeteler yazdı...

ARMIDA: Hadi canım!?

ÜÇÜNCÜ İŞÇİ: Ne hadi canımı, Corriere'de bile vardı : Çok modern, tuvaleti ve duşu bile olan iki üç fabrikada, içinde şişme lastikten bir kukla olan özel bir oda varmış... kukla müdürün aynısıymış...ikizi gi-

bi...bir işçinin tepesi attığı zaman, şimdi bizim olduğu gibi... gidiyormuş kuklanın canlıymış gibi masanın arkasında oturduğu o odaya... başlıyormuş anasına babasına sülalesine okumaya... öfkesi geçmezse tokatlıyor, hatta tükürüyormuş bile... paramparça bile edebiliyormuş...bu durumda da üç kuruş bir ceza ödüyormuş... şirket de çok memnunmuş bundan, yenisini koyuveriyormuş yerine... çünkü işçi oradan tamamen boşalmış, memnun çıkıyor ve işinin başına dönüyormuş ve daha verimli çalışıyormuş... hem de çok çok daha.

ARMIDA: Hay anasını, Japonya'daki işçiler ne kadar şanslı... bizimki gibi alçak bir müdürü sopalamak çok hoşuma giderdi doğrusu, lastikten de olsa... çok hoşuma giderdi!

İKİNCİ İŞÇİ: Neyse, bunun için Japonya'ya gitmeye gerek yok, nasıl olsa birkaç güne kadar burada da olacak...

ARMIDA: Burada, bizde mi? Hadi canım...

ÜÇÜNCÜ İŞÇİ: Senin benim istememle değil herhalde... ortada bakanlık sirküleri var ve hiç şaka etmiyor: biraz önce gizliden okudum, ne diyor biliyor musun? "Üç yüzden fazla işçi çalıştıran her fabrika, filan yasanın filan filan maddeleri uyarınca, içinde fabrika müdürünün tıpatıp benzeyen bir kuklası ya da modeli bulunan özel bir oda açmak zorundadır. Oda tamamen, işçilerin öfkelerini ve basturdıkları nefreti boşaltabilmeleri amacıyla, aynen böyle diyor, 'amacıyla', personelin hizmetinde olacaktır.

İKİNCİ İŞÇİ: Tabii, insanın nefreti içinde kalırsa karaciğeri, sınırları, her şeyi mahvolur ve sonunda senin gibi tumarhaneyi boylar, zararını da şirket çeker.

ARMIDA: Ya, neyse, zararını çekmemek için diyorsan, o

zaman olabilir, evet, inanırım... üstelik bu lastik soy-tarıya bir tokat aşkedeceksin ve o "ay" bile diyemiyecek... ne zevk ama!

İKİNCİ İŞÇİ: Nasıl "ay" diyemiyecek! İnsanın aya gittiği bugünkü günde, tekme tokat dövülecek bir kukla yapacaklar da, "ay" detirtemeyecekler, öyle mi?

ARMIDA: Yaa, demek "ay" diyor! Nasıl yapıyor? Ha, anladım, eline alıp çevirince anne, baba diyen bebekler gibi; buradaysa, tersine, bir tane indiriyorsun, tak, aneciğim ne tokatlı diyor, bildim değil mi?

İKİNCİ İŞÇİ: Eh, hemen hemen... olay şu : midesine bir teyp yerleştirmişler...

ARMIDA: Ah, buluşa bak...tabii, içinde de baştan sona kaydedilmiş bir kaset.

İKİNCİ İŞÇİ: "Ayayay! Nasıl yaparsın bunu? Bu ne biçim konuşma, sus, yoksa patrona söylerim!"

ÜÇÜNCÜ İŞÇİ: Aferin, aynen böyle. Sen daha büroya girmek için kapıyı açtığın anda, tak, teyp çalışmaya başlıyor... ve kukla konuşuyor: "Buyrun, rica ederim, lütfen biraz bekler misiniz!" Sen selam veriyorsun ama, o görmezden geliyor, sen beklerken bir kâğıdı okur gibi yapıyor, kasten, kendini paçavra gibi hissetmen için, böylece onu daha büyük bir memnuniyetle kravatundan yakalıyor ve "Kaldır kafanı da yüzüme bak, balkabağı!" diyorsun. O anda teyp yeniden çalışıyor: "Bu ne küstahlık... defol, çık dışarı... yoksa kovuldun demektir!"

ARMIDA: ...ve o anda tokadı suratına yiyor!

İKİNCİ İŞÇİ: Mükemmel!

ARMIDA: Sonra bir yumruk, suratına bir tokat daha, ayağına da bir tekme...

ÜÇÜNCÜ İŞÇİ: Bravol!

ARMIDA: Güzel, güzell! Ne zaman geliyormuş bu kukla,

gidip hemen sıraya gireyim..

İKİNCİ İŞÇİ: Çok yakında, belki de bugün.

ARMIDA: Deme... nereye koyacaklarmış ?

İKİNCİ İŞÇİ: Şu büyük odaya, ayrıca sıraya girmeye falan da gerek yok, ilk giden içini boşaltıyor...yüz lirectliği deliğine atıyorsun...

ARMIDA: Yüz lirectlik mi ? Deliğine mi atılıyor ? Müzik dolabı gibi mi ?

ÜÇÜNCÜ İŞÇİ: Aynen... zaten kaset sürdüğü kadar içini boşaltıyorsun... sonra tepki göstermiyor, işin de keyfi kalmıyor.

ARMIDA: Vum din dong tok tin yapmayan tilt makinası gibi desene... (Düşünceli.) Peki tilt yapıyor mu ?

İKİNCİ İŞÇİ: Ne ?

ARMIDA: Yani vurunca tutukluk yapıyor mu, tilt yapıyor mu diyorum.

İKİNCİ İŞÇİ: Tabii, tıpkı tilt makinası gibi... yalnızca kulaklarını çekip bir yüz lirectlik daha atman gerekiyor...

ARMIDA: Bir tane daha mı ? Nereye ?

ÜÇÜNCÜ İŞÇİ: Ağzına...kapı ziline basar gibi burnuna bastırıyorsun, para aşağı düşüyor ve oyun başlıyor...

ARMIDA: Ne güzel... Bütün maaşımı yatırırm valla... müdüre birazcık da benzese yeter...

Yemek arasının bittiş zili çalar.

İŞÇİ: Yemek arası bitti, gidelim...

ARMIDA: (Kendi aralarında güllüşen iki işçiyi fark eder.)
- Söylesene, ne gülüp duruyorsunuz orada ?

İKİNCİ İŞÇİ: Hiç, bir şey yok...

ARMIDA: Nasıl bir şey yok... Ne sanıyorsunuz, benim yüzümde aptal mı yazıyor ? Bana bir Japon kuklası mavalı anlattınız ve benim afiyetle yiyeceğimi sanı-

yordunuz, öyle mi ? Avcunuzu yalayın...

ÜÇÜNCÜ İŞÇİ: Eh, inanmazsan, sen kaybedersin.

İKİNCİ İŞÇİ: Müdür geliyor, kimüdayalım yoksa oyar bizi...

Hepsi çıkar.

Sabne yine değişir: ortada iki çift akümülatör ve yanlarında, çok eski bir jeneratör vardır. Arkasında, Beşinci, Altıncı ve Yedinci diye adlandıracağımız üç işçyle, müdür girer.

MÜDÜR: Bir yardım edin bana, yoksa bunların hepsini atmamız gerekecek... Bu akümülatörler yirmi yıllık bile yok... contaları da yeni...

YEDİNCİ İŞÇİ: Yine de, sayın müdürüm, ceryan kaçınıyorlar...az daha çarpılacaktım...

MÜDÜR: Ne çarpılması... en fazla dört volt bunlar... biraz sarsarlar belki, hepsi o kadar. İşin doğrusu, çalışmamak için durmadan bahane yaratıyorsunuz...

BEŞİNCİ İŞÇİ: Hayır ama, bakın mühendis bey, devreleri atan bu transformatör... nerdeyse bin yıllık...

MÜDÜR: Sensin bin yıllık...bana eldivenlerini ver ve alet kutusunu da yakına getir, budala!

YEDİNCİ İŞÇİ: Tamam, geldi.

MÜDÜR: İyi, çalışıp çalışmayacağını göreceksin şimdi, en fazla on dakika. (Alet kutusundan bir İngiliz anahtarını alıp jeneratöre yaklaşır.)

ALTINCI İŞÇİ: Sizin yerinizde olsaydım mühendis bey, elektriği keserdim...

MÜDÜR: Ya, böyle aptalca bir şey için, bütün fabrikayı durdurayım, üretimi keseyim, öyle mi ?

BEŞİNCİ İŞÇİ: (Dişlerinin arasından.) Seni bir kerecik çarpsaydı da görseydin...

ALTINCI İŞÇİ: Bekleyin sayın müdürüm, size keçe ayak-
kabi getireyim...

MÜDÜR: Gerekmez, ayakkabılarım özel koruyucu ta-
banlı.

*Mühendisin İngiliz anabtarını jeneratöre değdirme-
siyle bir alev dalgasının yükselmesi bir olur ve mü-
hendisi bir kukla gibi jeneratörden uzağa fırlatıp
atar.*

ALTINCI İŞÇİ: (Telaşlı.) Lanet olsun, çarpıldı! elektriği
kes... vay canına, ne fırlattı ama...

YEDİNCİ İŞÇİ: (Müdürü sabnentin önüne sürükleyerek.)

Kaskatı kesildi! Söylemiştim ona... eldiven işe yarar mı!

ALTINCI İŞÇİ: Yo, belki de ölmemiştir daha, yardım et
de şu iskemleye taşıyalım... sen, git söyle de bir dok-
tor çağırınlar... (Beşinci İşçi sabneden çıkar.) Taş gi-
bi kaskatı kesildi... bak, bacakları kıvrık kaldı... aya-
ğa kaldırsak da açılacağı benzemiyor...

YEDİNCİ İŞÇİ: Ayağa kaldırmaya ne gerek var? Şu is-
kemleye oturtalım, tam ona göre, ısmarlama yapılmış
gibi... (Çarpılmış müdürle konuşur.) Gördün mü,
şimdi bir hastabakıcı olsaydı hiç olmazsa... milyon
kere istedik senden... ama olmaz efendim, geliş gidiş-
ten tasarruf için yalnızca sabahları bulunacak... al iş-
te, sen de öğleden sonra değil, sabah çarpılıydın!

ALTINCI İŞÇİ: Hey, sen deli misin? Seni duymadığını ne
biliyorsun? Donmuş gibi ama anlıyor...

YEDİNCİ İŞÇİ: Anlıyorsa, daha iyi... (Müdüre.) Şurada,
yönetmeliğin de istediği gibi, bir doktor hazır olsay-
dı hoşuna gitmez miydi? "Yoo, olmaz, ne işe yaraya-
cak... sokağa atılacak paramız yok..." Şimdi ne yapa-
caksın bakalım!

ALTINCI İŞÇİ: Ah, güzel bir heykel oldu!

*Armida girer ve iki işçinin sandalyeyi kaldırdıkları-
nı, müdürü bitişikteki depo olarak kullanılan basta
bakım odasına taşıdıklarını görür. Sabnede üzerinde
damgalar, bokkalar, kitaplar, dosyalar bulunan bir
yazı masası, bir döner koltuk; içi çeşitli deterjanlar,
süpürge, yerbezi vb... dolu; kapı kanatlarından biri-
nin üzerinde kızılbaş simgesi bulunan bir dolap var-
dır. Yerde bir köşede bir yangın söndürme cihazı dur-
maktadır.*

ARMIDA: Bak sen şu iş! Gelmiş bile! Şahane bir şey...
dur, bakayım... Amma inanılmaz bir şey... gerçekten
doğruymuş! Bir de ben, beni işlettiklerini sanmıştım.

ALTINCI İŞÇİ: Sen yine öyle bil... emin ol, o bu işe hiç
gülmezdi...

ARMIDA: Orası kesin, suratına karşı içimizi dökmemiz
hiç hoşuna gitmez tabii. Onu bu odaya mı koyuyor-
sunuz?

YEDİNCİ İŞÇİ: Evet, kapıyı açık tut, aferin.

ARMIDA: Hey, beni listeye yazın... ama listeye yazmayı
boşver, nasıl olsa ilk gelen girip içini boşaltacak, öy-
le değil mi? Bakın ne yapalım... geldiğini şimdilik
kimseye söylemeyelim; önce biz içimizi boşaltalım,
ne dersiniz? Yoksa, sonra kuyruk olacak.

YEDİNCİ İŞÇİ: İçimizi mi boşaltalım?

ARMIDA: Eh, iki üç sefer yeter, şöyle tadımlık... ben na-
sıl çalıştığını biliyorum... ya siz?

ALTINCI İŞÇİ: İki ya da üç sefer mi? (Yedinci işçiye.)
Koltuğa geçirelim. (Müdürü döner koltuğa oturtur-
lar.)

ARMIDA: Eh, seferi yüz lirete hiç pahalı değil... Neyse,

üstünüzde para var mı ?

YEDİNCİ İŞÇİ: Para mı ? Ne parası ?

ARMIDA: Öyleyse siz nasıl çalıştığınızı bilmiyorsunuz...
tıpkı tilt makinesi ya da müzik dolabı gibi... sonra si-
ze öğretirim... *(Hoşnut bir tavırla müdürü inceler.)*
Çok iyi yapmışlar! Yalnızca gözleri biraz fazla açık...
ama neyse... şimdi siz onu yerleştirirken ben hiçbir
şey yokmuş gibi yapayım, öbür tarafa gideyim, belki
şef beni arıyordur... ötekiler de sotada bekliyorlar...
sonra parayı alıp gelirim...

YEDİNCİ İŞÇİ: Tamam, tamam... sen de sotaya yat ve
parayı hazırla...

ARMIDA: Kimseye söylemeyin...

ALTINCI İŞÇİ: Tanrı aşkına... söyler miyiz hiç...

Armida, eliyle susma işaretleri yaparak çıkar.

YEDİNCİ İŞÇİ: Zavalıcık zaten biraz saçmalardı... yatış-
tıncılarla zehirlediklerinden beri iyice saçmalıyor.

ALTINCI İŞÇİ: Saçmalamaktan da öte... tilt makinesi, yüz
liret... içimizi boşaltalım... o lanet olası herifler bu hal-
de tımarhaneden çıkarmışlar kızı. Neyse, şimdi bunu
ne yapıyoruz ? Bir baksana, ilk yardım dolabında bel-
ki ona verecek birşeyler vardır...

YEDİNCİ İŞÇİ: *(Dolaba gider.)* Burada sadece temizlik
gereçleri var... Temizlikçilerin deposu oldu burası...
Vim... Cif... Camsil... Ah, bir termofor da var mamafı.

ALTINCI İŞÇİ: Versene bana, belki midesine iyi gelir.

*Termoforu karnına yerleştirirlerken, telefon etmeye
giden işçi girer.*

BEŞİNCİ İŞÇİ: Onu buraya getirmenizi kim söyledi, ye-

rinden kımıldatmamanız gerekirdi...

YEDİNCİ İŞÇİ: Orada, akümülatörlerin ortasında bıraka-
mazdık herhalde.

BEŞİNCİ İŞÇİ: Nasıl araba altında kalan birini doktor ge-
lene kadar yerinden kımıldatmazlarsa, öyle... dokunan
olursa yanar.

ALTINCI İŞÇİ: Aptal gibi konuşmayın, trafik kazasının ne
ilgisi var bu durumla... bunu yüksek gerilimli elektrik
akımı çarptı... yanı yıldırım çarptı sayılır.

BEŞİNCİ İŞÇİ: Doğru... kalp krizi geçiren biri de böyle
olur... televizyonda da gördüm, şu "Bilgi" programın-
da, yanılmıyorsa... elektrik çarpmış birini göstermiş-
lerdi, olduğu yerde bıraktılar adamı, kımıldatmadılar
bile...

ALTINCI İŞÇİ: Emin misin ?

YEDİNCİ İŞÇİ: Bu yanık kokusu da ne ? Hay lanet... ter-
mofor, çıkar onu çabuk... fişini çek! Biliyorum, gözle-
rini oynatıyordu... bu adam da elektrik konusunda
çok şanssız. Doktor ne zaman geliyor demiştin ?

BEŞİNCİ İŞÇİ: Bilmiyorum, yukarda bürolarda kimse
yoktu... her yer kilitliydi...

ALTINCI İŞÇİ: E tabii, bugün cumartesi... burada bir te-
lefon var, ama kesin hat yoktur... Yahu ne kadar ta-
lihsiz bu bizim müdür!

YEDİNCİ İŞÇİ: Yo, yo, çalışıyor... bekle de şurda İlk Yar-
dımın telefon numarası vardı... *(Cebinden bir adres
defteri çıkarıp bızla sayfalarını karıştırır. Sonra nu-
marayı çevirir.)*

BEŞİNCİ İŞÇİ: İyi de, bu saatte İlk Yardımda da kimse
yoktur...

YEDİNCİ İŞÇİ: Ama bu ev telefonu...

ALTINCI İŞÇİ: Amma yaptın, doktorlar cumartesi evinde
olur mu; hepsi yazlıktadır...

Varlıklı, şık bir ev içi görüntüsü. Koltukta oturan bir kadın telefonu açar.

YEDİNCİ İŞÇİ: Alo, kiminle görüşüyorum ? İyi akşamlar, bayan... *(Altıncı İşçiyeye döner.)* Tahminin tutmadı. *(Yeniden telefona.)* Doktor bey evde mi ?

KADIN: Hayır, ne yazık ki acilen çıkmak zorunda kaldı, oyuncak otomobilini yutan bir çocuğa çağırıldılar, ne kötü değil mi ?

YEDİNCİ İŞÇİ: Oyuncak otomobil mi yutmuş ?

KADIN: Şu içinden karamela çıkanlardan... yanlış...

YEDİNCİ İŞÇİ: Yanlış karamelası ?

KADIN: Hayır, yanlış karamelası değil...naneli karamela. Oyuncak yanlış otomobili, hem de tekerlekli... bu tür ambalajlar yapan bilinçsiz insanları şikayet etmeli bence, haklı değil miyim ? Ambalajın yenmeyeceğini küçük bir çocuk nerden bilsin, hele tekerlekleri de varsa!

YEDİNCİ İŞÇİ: Tabii, bilemez. Özür dilerim ama, ne zaman döner ?

KADIN: Kocam mı ? Bilmiyorum. Belki yemek saatinde... umarım... çünkü çok üşüyorum.

YEDİNCİ İŞÇİ: Bizim müdür için aramıştım. Elektrik çarptı, ölü gibi yatıyor.

KADIN: Ah, zavalıcılık!

YEDİNCİ İŞÇİ: Ne yapacağımızı da bilemiyoruz... Siz yardımcı olabilir misiniz ?

KADIN: Hayır, kocam bana hiçbir şey söylemez. Niçin hastaneye telefon etmiyorsunuz? Gelip hastaneye kaldırırsınlar.

YEDİNCİ İŞÇİ: Haklısınız, teşekkürler.

KADIN: Rica ederim. Güle güle.

BEŞİNCİ İŞÇİ: Dur, numarayı istesene.

YEDİNCİ İŞÇİ: Ne numarası ?

BEŞİNCİ İŞÇİ: Hastanenin, herhalde!

Doktorun evinin görüntüsü kaybolur.

YEDİNCİ İŞÇİ: Kapattı bile... nasıl olsa rehberde buluruz...

ALTINCI İŞÇİ: Evet ama, hangi rehberde ? Bak, en iyisi patrona telefon etmek, bende numarası var. *(Telefonu çevirir.)*

YEDİNCİ İŞÇİ: Bana bak, patron evinden aranınca kızıyor.

ALTINCI İŞÇİ: İsterse kızsın...

BEŞİNCİ İŞÇİ: 118'i arayıp İlk Yardımın telefonunu alabilirdiniz...

ALTINCI İŞÇİ: Neyse, telefon çalıyor. Günaydın efendim...

Başka bir evin görüntüsü: bir koltukta oturan fabrika sahibi telefonu açar.

PATRON: Alo ? Kim arıyor ?

ALTINCI İŞÇİ: Ben Giulio Ambrosini, fabrikadan arıyorum...

PATRON: Eh, beni evde rahatsız etmeniz umarım ciddi bir nedeni vardır...

ALTINCI İŞÇİ: Evet, bir kaza oldu...elektrik çarpması...

PATRON: Öldü mü?

ALTINCI İŞÇİ: Hayır, yalnızca felç oldu... taş gibi kaskatı...

PATRON: Lanet olsun! Nasıl oldu?

ALTINCI İŞÇİ: Transformörü onarmaya çalışıyordu... ve güml, bir elektrik kaçağıyla...

PATRON: E tabii, böyle kafasız çalışılırsa sonu bu... belki eldiven bile takmamıştı...

ALTINCI İŞÇİ: Yo, yo, eldivenleri vardı, kafası da yerindeydi... ama çok şiddetli bir elektrik kaçağıydı!

PATRON: Peki, elektriği kesemez miydi? Ama tabii, amaç bana kazık atmak... başıma bela sarmak! İşe sarhoş geliyorlar, dikkatsiz çalışıyorlar... sonra diyorlar ki fabrikada çok yazı asılıymış... "şu şu işleri yaparken elektriği kesin, dikkatli olun, süt için, yere tükürmeyin, küfür etmeyin..."

ALTINCI İŞÇİ: Elektriği kesmesini söyledik ama o istemedi.

PATRON: Kim istemedi?

ALTINCI İŞÇİ: Müdür bey.

PATRON: Eh, herhalde bir nedeni olmalı... belki de aptalca bir işti ve bütün üretim gereksiz yere duracaktı... Kuşkusuz iyi yapmış! Peki, doktoru çağırдыңız mı?

ALTINCI İŞÇİ: Evet, telefon ettik ama evde yoktu... başka bir kaza nedeniyle çıkmış... bir otomobil kazası... biri küçük bir yarış otomobilini yutmuş, tekerlekleriyle birlikte...

PATRON: Yarış otomobilini mi?

ALTINCI İŞÇİ: Evet, ama karamelalı...

PATRON: Baksana, elektrik çarpan sen olmayasın?

ALTINCI İŞÇİ: Nasıl?

PATRON: Bir şey yok, hastaneyi arayın... sonra... müdür orada, değil mi? Söyleyin ona kımıldasın biraz.

ALTINCI İŞÇİ: Kımıldayamaz...

PATRON: Nasıl kımıldayamaz? Ne işi var da kımıldayamazmış? Çağının onu, telefona gelsin...

ALTINCI İŞÇİ: Ama bakın, sanıyorum bunu yapamaz, çünkü...

PATRON: Kes çünküyü münküyü! Nerede o?

ALTINCI İŞÇİ: Burada...

PATRON: Kımılma öyleyse, ver onu bana...

ALTINCI İŞÇİ: Derhal (Müdüre.): konuşmaya çalışın, müdür bey... (Abizeyi müdürün ağzına yaklaştırır)... patron telefonda.

PATRON: Alo?

MÜDÜR: (Büyük güçlkle.) A-a-lo... (Sonra birkaç kelime geveler ve sonunda şiddetli bir brrrr sesi çıkarır.) Bretteprprpr...

PATRON: Hey, o birt çeken kim? Alo, kim birtlıyor?

ALTINCI İŞÇİ: Hayır, o birt değildi... sayın patronum, ağzını oynatamıyor da ondan...

PATRON: Kim ağzını oynatamıyor?

ALTINCI İŞÇİ: Müdür bey, dinleyin... (Abizeyi müdürün ağzına yaklaştırır.) Gayret Müdür bey... (Sonra yine patrona.) Ona alo deyin, efendim.

PATRON: Alo?

MÜDÜR: Pr-rr-prettrtr... (Güçlü bir birt.)

ALTINCI İŞÇİ: Gördünüz mü?

PATRON: Görmedim, ama duydum: bir birt, hem de esaslı!

ALTINCI İŞÇİ: Eh, çıkarabildiği tek ses bu... çarpılmanın etkisi.

PATRON: Yahu kim orada elektriğe çarpılan?

ALTINCI İŞÇİ: Müdür bey, bizzat kendisi... size söylemiş miydiniz?

PATRON: Hayır, bana söylemedin, budalal!

Bundan sonraki konuşma sırasında patronun evinin görüntüsü kaybolur.

ALTINCI İŞÇİ: Ama sayın patronum, size onun elektriği kesmek istemediğini bile söyledim de siz de iyi yap-

tuğunu, herhalde bir nedeni olması gerektiğini söyledi-
niz ya... çarpılmak için. Alo, alo... kapattı.

YEDİNCİ İŞÇİ: Şimdi yıldırım gibi buraya geliyordur...

BEŞİNCİ İŞÇİ: Gidelim buradan... gelip de iş başında ol-
madığımızı görürse, ücretimizden keser...

ALTINCI İŞÇİ: Müdürü burada yalnız mı bırakacağız ?

YEDİNCİ İŞÇİ: Ya, üzgünüm ama, kalamam... Kalıp onu
tedavi etmeye çalışsam... teşekkür olarak bana kesin
"sana kim emir verdi?" diye sorar ve beni üretim dü-
şüşüne neden olmakla suçlarlar.

BEŞİNCİ İŞÇİ: Doğru, hem burada sakın sakın yalnız kal-
ması daha iyi. Televizyonda da öyle demişlerdi...
(*Hep birlikte.*) Ee, televizyon öyle dediyse öyledir...

*Hepsi odadan çıkar ve hemen hemen aynı anda öbür
yandaki kapıya vurulduğu duyulur. Kapı açılır, Ar-
mida görünür.*

ARMIDA: Girebilir miyim? (*Bir an duraksar.*) Özür dile-
rim... (*İçeri girip kapıyı kapar.*) Buraya gelmeye cesa-
ret ettim, çünkü... (*Kendi kendine.*) Sakın gerçek ol-
masın? ... Özür dilerim, siz gerçekten kukla mısınız?
(*Müdür kumldamaz. Elini gözlerinin önünden geçi-
rir.*) Hay lanet... nerdeyse içime kuşku düşürmüşler-
di. Ama önce niye konuşmadı, kapıyı açtığım za-
man... (*Termoforun prizden çekilmiş olan fişini gö-
rür.*) Hah, işte burada... fişi çekilmiş... (*Fişi prize ta-
kar.*) Çalışıyor mu acaba? ... Bir ışığı filan olsaydı ba-
ri... (*Bir elini müdürün midesine koyar.*) Yo,yo... ke-
sin çalışıyor... şurası, bak, ısındı bile... Çok iyi... şim-
di şu bizim yüzlük litemizi yerine yerleştirelim... iş-
te burası... (*Parayı müdürün ağzına sokar.*) Şu koca
ağzını arala bakalım... hoppa! Vay, aşağı gitmiyor...

hâlâ dilinin üstünde... Aa, doğru ya, burnunu çekmek
gerekliyordu... (*Yapar.*) Yoo, ne aptalım, çekilecek
olan kulaktı... Burnuna basılacaktı... Eh, iyisi mi, ikisi-
ni de yapalım. (*Yapar.*) Burnuna bastık kulağını çek-
tik... (*Müdürün boğazından bir bırıltı çıkar, sonra
öksürür.*) Hadil! Hadil! Parayı gövdeye indirdi. Güzel,
güzel! Çalışıyor! İşte, kolunu da kımlıdattı. Gözlerini
oylattı. Çok güzel, tıpkı gerçek gibi! Tam tokatlık bir
surat! Al sana! (*Esaslı bir tokat yapıştırır.*)

MÜDÜR: Uh! Ayy!

ARMIDA: (*Kendi kendine.*) - A a... tıpkı bebek gibi ses-
ler çıkarıyor! (*Müdüre.*) Yüzüme bak... sen ne deme-
ye o depodaki iki kızcağızı işten atarsın ha?... (*Ken-
di kendine.*) Ah, ne güzel içimi dökeceğim şimdi...
(*Müdüre.*) İğrenç cellat... çanak yalayıcı uşak! Katil,
cellat, uşak! (*Kendi kendine.*) Hiçbirini anımsamıyo-
rum! Dur biraz, o Çin gazetesinde çok güzel şeyler
bulmuştum: aa, işte (*Önlüğünün cebinden bir gazete
kesiği çıkarır ve müdüre okumaya başlar.*) Dalkavuk
köle! Sermayenin uşağı! İşçi sınıfı savaşımına ihanet
eden alçak, Amerikan ajanı, çanak yalayıcı uşak...
(*Müdürü yakasından yakalayıp sarsar.*) Hey, ne ka-
dar sıcak burası... bütün elektrik devreleri, teybinin
mekanizması filan burada herhalde... (*Manken-mü-
düre.*) Hey, müdür... tilt oyuncuğu! sana söylüyorum,
eğlence bu kadarla kalmayacak... bana cevap verip
alçakça laflar edeceksin ki içimdeki canavar ortaya
çöksün, yoksa yüz litemi geri alırım ha, anladın mı ?

MÜDÜR: (*Geveleyerek.*) Lanet olası... ödeteceğim sana
bunu...

ARMIDA: Hah, sonunda doğru dürüst çalışmaya başladı!
(*Müdüre.*) Kimmiş lanet olası, ha? Kime ödeteceksin?
Tekrarla. Tekrarlamıyor musun? Öyleyse şu kitabı ko-

ca kafana ye de aklın başına gelsin! Kıçımı ellerken iyiydi ama... tekrarlıyor musun ha!

MÜDÜR: Uğursuz...piç...pırrrt!

ARMIDA: Çok güzel, pırrt bile çekiyor! Bir fenomen bul Şu hokkayı suratına geçireyim mi? Yo, kımıldama: iyisi mi bıyık yapayım sana...İşte bir zamk fırçası, daha iyisi Şamda kayısı! Vay, ne bıyık ama... yo, bir tane yeter... bir de ben yapalım. Dur, şimdi sıra yanaklarda, allığımızla biraz pembeleştirelim... veee, dudaklarına da aşk kırmızısı sürdük mü, tamam! (Söylediklerini yapar.)

MÜDÜR: Alçak, Tanrı aşkına ödeyeceksin bunu bana!

ARMIDA: Kime ödeyeceğim? Sen bana ödeyeceksin... iki parmağımı... ve Michelina'nın da elini! Ah, ne güzel kaşe... (Kaşenin üzerini okur) Ödendi... (Kaşeyi müdürün alınına basar.) Sen satılmışsın, işte paran da ödendi! Lanet olsun, birşeye benzemedi! Bunu temizlemeli, yoksa haftalığımdan kimbilir ne keserler! (Cebinden bir mendil çıkarır, üzerine tükürür ve müdürün yüzünü ovalamaya başlar.)

MÜDÜR: Alçak, Tanrı aşkına ödeyeceksin bunu bana!

ARMIDA: Yine mi? Teyp takıldı galibal Neyse... şimdi de zenciye benzedi! Buralarda bir paçavra filan olmalı! A, işte, bu yer bezi çok iyi! Su...işte burada. (Yer bezini bir kovada ıslatır ve yüzüne çarpar.) Snif snif: servisimiz özenlidir. Vay canına, bu kovaya ne koymuşlar yahu? Ne pis koku! Ha, şu tuvaletleri dezenfekte ettikleri şey... Tam da klas adama uygun klas koku... yakışır! (Sonra çevresine bakınır ve merakla dolaba yönelir.) Burda ne varmış bakalım? Ah, bu çok iyi... Vim, yerler için köpüğü sınırlı deterjan! (Bulduğu her şeyi sırayla müdürün kafasından aşağı döker.) Önce şampuan! Güzel bir gül aroması! Gü-

zel bir köpürtme, ama sınırlı! Ve bitiriyoruz...Vetro-rill... güveye karşı doğru deterjan, hassas saçlar için: kepeği yok eder, saç derisini yüzer! Şap! Şap! İyi ki lastiktensin, yoksa kafan bilardo topu gibi pırl pırl olurdu. (Müdür köpeğin ağlaması gibi sesler çıkarır.) Ama ne budalaca yakınmalar kaydetmişler sana! Ah, ne yazık, gerçek müdür değilsin; olsaydın, Michelina'nın başına gelenleri ödetirdim sana, Antonio'yu da... bütün ellerini, ayaklarını ve parmaklarını. Hey, bunun saçları tuttukça elime geliyor... yönetime bildirmek lazım... defolu kuklaları sokuşturmuşlar bize! (Bir yer fırçasını yakalayıp, bir atı kaşağılar gibi, müdürü fırçalamaya başlar. Müdür tepinir, kıvranır, inilder: nerdeyse at kışner gibi.) İşte banyomuz bitti-i! Bir de saçını tarayım... (Hep fırça darbeleriyle.) Ne güzel dalgaları var... (Eline başka bir kutu alır.) biraz da pudra... öf, ne pudra ama... karıncalara ve çeşitli parazitlere karşı bir toz... ama, malûm, misafir umduğunu değil, bulduğunu yermiş! (Pudralar.) Şarkı söy-lesene, hayatın tatlı cilveleri! (Müdür öksürür, antiden bir kolu fırlar, eli tam da kızın poposuna gelir...) Yaa, seni pis ahlaksız! Popomu ellemeye kalkışır-sın, ha? (Elindeki ıslak paçavrayla adamı tokatlar.)

Arkasında bir işçiyle patron girer.

PATRON: Ne yapıyorsun sen, lanet olası!

ARMIDA: Hiçbir şey, yalnızca bir oyun yaptım, sayın patron.

PATRON: Bir oyun mu?

ARMIDA: Açılışını yaptım... yüz liretim gitti ama, çok esaslı... bin liret de olsa değerdi vallahi! Gerçekten büyük zevk aldım... Tebrik ederim, gerçekten büyük bir

buluş. Hepsini yaptım!

PATRON: Ne yaptın ona?

ARMIDA: Herşeyi!, komple servis, tokat, şaplak, tekme, yumruk, şamar. Sonra bıyık, ben, dudaklarına boyal

PATRON: Bıyık mı? Lanet olsun, bu kural dışı ama!

ARMIDA: Evet, ama yalnızca bir bıyık! Biliyorum, program dışı ama, ne yapalım, yalnızca tokatla yaşanmıyor, anlamalısınız... Neyse, siz de denemek istersiniz belki... Bakın, insanın sinirlerini öyle bir geriyor ki inanılmaz! Alın... İzninizle yüz lireti ben atabilir miyim? İşte böyle yapıyor... şlap (*Yapar.*)

PATRON: Parayı ağzına mı attın?!

ARMIDA: Evet, çalıştırmak için! Tıpkı bir tilt makinası gibi... ama sonra bir kulağı çekiliyor... burnuna bastırılıyor... ve böylece... lup... para kanıncığına iniyor!

MÜDÜR: (*Öksürür.*) Yeter lanet olası!

PATRON: Yine ne esti aklına?

ARMIDA: Endişelenmeyin, hepsi kaydedilmiş... başlangıçta insanı etkiliyor ama, sonra... bana bakın... tokat tokat hiç dert etmiyorum. (*Müdüre esaslı bir tokat yapıştırır.*)

PATRON: Kes artık, lanet olası deli!

Suluk soluğa doktor girer.

DOKTOR: Yo, yo, bırakın yapsın, Tanrı aşkına! Bu tür olaylarda masaj tek çaredir.

PATRON: Ne masajı doktor, bu resmen dövüyor.

DOKTOR: Elbette, çok sert bir masaj olmalı, yoksa işe yaramaz!

ARMIDA: Tabii ya, üstelik tadı da çıkmıyor!

DOKTOR: Ama nasıl ıslandı böyle, sirsıklam?

ARMIDA: Biraz friksiyon yaptım da, ondan!

DOKTOR: Friksiyon mu yaptınız? Aferin küçük hanım. (*Patrona.*) Müdürünüz çoktan kuyruğu titretmediyse, bu işçinize teşekkür etmelisiniz; ve bir daha bana işçilerin patronlarını sevmediğini söylemeyin. Bakın, dolaşım sistemini harekete geçirmek için neler yapmış... bakın nasıl kızartmış her tarafını... bravo!

ARMIDA: Eh, biliyor musunuz, elimden geleni yaptım!

PATRON: (*Armida'ya.*) Sana sert davrandıysam bağışla... ama gerçekten bilmiyordum... hiç anlamadım.

ARMIDA: Valla ben de. İlk kez oluyor...biliyor musunuz her şeyi el yordamıyla yaptım, hani, hani... hayal gücümü çalıştırdım. Hattâ bir ara katran ruhu bile kullandım.

PATRON: Katran ruhu mu?

ARMIDA: Evet, şu tuvalet dezenfektanı... ne koku ama!

DOKTOR: Evet ama çok iyi bir yakıdır... biraz fazla kuvvetli olsa da. (*Müdüre bir iğne yapar.*)

ARMIDA: Hem de ne kuvvetli... saçları demet demet elim gelirdi, bereket perukmuş...

DOKTOR: Sonuç olarak, tehlikeyi atlattı. Ama bu yanık kokusu da ne?

PATRON: (*Patron müdürün karnını işaret eder: duman çıkmaktadır.*) Şuraya bakın, yanıyor!

MÜDÜR: Ayoyyy... (*Müdür adeta uluyup tekmeler savurmaya başlar.*)

ARMIDA: Kısa devre yaptı...fişi çekin!

PATRON: Hangi fişi?

ARMIDA: İşte bu, tiltin fişi herhalde! (*Oradan bir yangın söndürücü çıkar.*)

DOKTOR: (*Müdürün karnının altından dumanlar çıkan termoforu çıkarır.*) Bir termofor? Ama kim koydu onu buraya? Siz mi?

ARMIDA: Ben mi? O nesneyi? Ama ne yapmak için?

DOKTOR: *(Patron söndürmek için termoformu çiğnerken, doktor müdürün gömleğini açar.)* Şuraya bakın, çok kötü yanmış!

ARMIDA: Ama ben hemen anlamıştım bu tilt makinasında bir numara olduğunu...

DOKTOR: Tilt makinası mı?

ARMIDA: Evet, bu.

DOKTOR: Çabuk, hemen götürelim onu burdan...

ARMIDA: Evet, evet, kesinlikle... hemen götürmek gerek onu. İşte bu da onun için... tek bu kaldı... *(Bunları söylerken müdürün üzerine köpük sıkar, müdür büyük bir köpük bulutunun arkasında görünmez olur.)* Nasıl olsa iğrenç bir şey... Lastikten bir müdür, hem de peruklu... Tam bana göre!

YAYINLARIMIZ

KADINLARDAN KONUŞALIM

Franca Rame - Dario Fo

Türkçesi: Füsün Demirel

Tiyatro Dizisi: 1

"Kahraman Kadın" sosyal ve ahlâki değerler açısından uyuşturucu dünyasının bir perdesini aralar ve onu irdeler.

"Şişman Kadın"da, kadın olmanın çelişkili savını gözler önüne seren bir kişilikle, Mattea ile tanışınız... "Şişman Kadın"dan hareketle tüm kadınların sıkça yaşadığı baskı, güvensizlik ortamını ironik bir üslupla sunan yazara katılmamak olanaksız.

BULUŞMA

Joyce Lussu

Türkçesi: Engin Demiriz - Anna Lia Ergün

Anı Dizisi: 1

Şair-gazeteci-çevirmen Joyce Lussu dostu Nazım Hikmet'i, yıllardır ayrı olduğu eşi Münevver ve oğlu Melmet'le buluşmak için 1961'de yaşadığı zorlu serüveni anlatır.

KLAKSON BORA ZANLAR VE BİRTLAR

Dario Fo

Türkçesi: Füsün Demirel

Tiyatro Dizisi: 3

Yazar, "Aldo Moro" cinayetinin perdesini araladığı oyunundan hemen sonra yazdığı bu fars oyununda; devlet, sermaye, terör ilişkilerini, devletin kendi içindeki çelişkilerini inceledikten, ekonomik gücün politik gücün daha etkin ve onun üstünde olduğunu vurgular.

BİR ANARŞİSTİN KAZA SONUCU ÖLÜMÜ

Dario Fo

Türkçesi: Füsün Demirel

Tiyatro Dizisi: 3

Bu komedinin ortaya çıkışı 1969'da Milano'da yaşanan bir olaya dayanır. Duomo Meydanı civarında bir bomba patlamış ve on altı kişi yaşamını yitirmişti. Polis anarşistleri suçlamış ve aralarından birini tutuklamıştı. Adı Giuseppe Pinelli. Daha sonra gözaltında tutulduğu emniyet müdürlüğünün penceresinden atılmış olarak bulundu. Ve arşivlere "Kaza Sonucu Ölüm" olarak kaldırıldı.

YAYINLARIMIZ

KADIN OYUNLARI I

Dario Fo - Franca Rame

Türkçesi: Füsün Demirel

Tiyatro Dizisi: 4

Kadın oyunlarının her biri ayrı bir kadın öyküsü... İşçi Kadın, Yalnız Kadın, Tecavüze Uğrayan Kadın, Akıl Hastanesindeki Fahişe, İşkence Gören Mahkûm Kadın, Medea, Alice, Hippi Ana... Bu oyunlarda kadın ve erkeğin sonsuz yaşam serüveni, sevdaları, tutkuları, acıları, ihanetleri anlatılır.

MARINO SERBEST! MARINO MASUM!

Dario Fo

Türkçesi: Rekin Teksoy

Tiyatro Dizisi: 5

Geleneksel Commedia dell'Arte özelliklerini günümüze uyarlayan Dario Fo, güldürme ve taşlama yoluyla bürokrasinin, büyük sermayenin, medyanın, adalet sisteminin çarpıklıklarını gündeme getiriyor.

SIRADAN BİR GÜN VE DİĞER ON İKİ KOMEDİ

Dario Fo - Franca Rame

Türkçesi: Egemen Berköz

Tiyatro Dizisi: 6

Yazar, sıradan gibi görünen olayları ele alıp onlardaki "gerçeği" araştırıyor. Bu olayların toplumsal boyutlarını irdeliyor. Kısacası tüketim toplumlarındaki insan ilişkilerini tüm şeffaflığıyla eleştiriyor... Eleştirirken gülcün ve saçmanın sınırlarını zorlayarak, durumlara dışardan bakabilmemizi sağlıyor.

KADIN OYUNLARI II - AÇIK AİLE, NEREDEYSE ARDINA KADAR AÇIK

Dario Fo - Franca Rame

Türkçesi: Füsün Demirel

Tiyatro Dizisi: 7

Bu kitapta, kadınların cinsel sorunları, kürtaj, kadınların aşkı yaşarken bile hissettikleri yalnızlık, evlilik sorunları iktidar hırsıyla oluşan çıkar çatışmalarında evlatlarını kurban veren anaların acıları anlatılır.

YAYINLARIMIZ

ÖDENMEYECEKİ ÖDEMİYORUZ!

Dario Fo

Türkçesi: Füsün Demirel

Tiyatro Dizisi: 8

Oyun varoşlarda yaşayan işçileri anlatır.

Sevdim süpermarketinde alışveriş yapan kadınlar, fiyatların sürekli artması karşısında, bir eylem yapmaya, para ödememeye karar verdiler.

NEREDEYSE KADIN: ELIZABETH

Dario Fo

Türkçesi: Füsün Demirel

Tiyatro Dizisi: 9

Oyun, Kraliçe I. Elizabeth'in grotesk ve trajikomik iki gününü anlatır.

Kraliçe, Shakespeare'in kendisinin kararsız ve despot yönetimiyle akay ettiğini ve bunu "Hamlet" oyunuyla ima ettiğini düşünür. Yazar, bu oyundaki güçlü politik mesajıyla, her zamanki gibi seyirciyi güldürmeyi asla unutmaz.

SEKS? EH, HAYIR DEMEM

Dario Fo, Franca Rame, Jacopo Fo

Türkçesi: Füsün Demirel

Tiyatro Dizisi: 10

Yazarlar bu cesur ve içten oyunda;

Bir insanın cinsel gelişimini, cinsel bilgisizliğin nelere malolduğunu, aile içindeki kapalı, tutucu ilişkinin çocuk gelişimi üzerindeki olumsuz etkilerini ironik bir dille aktarıyor.

Oyun bunları tartışırken aşktan söz ediyor. Duygusal ve fiziksel aşktan...

BAM, BAM... KİM O? POLİS!

Dario Fo

Türkçesi: Füsün Demirel

Tiyatro Dizisi: 11 (Hazırlanıyor)

Oyun İtalyan Gizli Operasyonlar Dairesi'nde geçer. Ülkedeki toplumsal olayların buradan organize edilmesi, yönlendirilmesi ironik bir dille anlatılır.